

PATKÓ KÁROLY (1895-1941)**Olasz város, 1930**

Tempera, farost, 74x85,5 cm

Jelezve jobbra lent: Patkó 1930

Kezdő ár: 14 000 000 Ft / 45 161 EUR

Becsérték: 22 000 000 – 28 000 000 Ft

Estimated value: 70 968 – 90 323 EUR

Patkó Károly műtermében, a Római Magyar Akadémián, 1930

Patkó Károly: Cefalu, 1930 magántulajdon

Pablo Picasso: Vízterelő Horta de Ebro-ban, 1909

Mario Sironi: Városi tájkép, 1923. magántulajdon

**PATKÓ MŰVÉSZETÉNEK ALAKULÁSA
1930 KÖRÜL**

Patkó Károly legkomolyabb, a művészetét alapvetően befolyásoló impulzusait az 1929 és 1932 közötti olaszországi ösztöndíjas éveiben szerezte. Mind technikai, mind tematikai szempontból gyökeres változáson ment keresztül festészete. Míg társai számára Itália csupán saját formanyelvük szempontjából fontos, addig Patkó művészetének alakulása a Palazzo Falconieri valamennyi ösztöndíjasára, és a hazai progresszív művészet alakulására is óriási hatással volt. Aba-Novák Vilmos tette közös barangolásai során a dél-olasz falvak és kisvárosok vedutaképeiben találja meg először azt az egyszerűséget, formai tisztaságot, gyöngyházfényű szórt atmoszférikus látványt, melyet az 1920-as évek második felében hasztalan keresett Nagybányán és Igalon.

Patkó művészetének egyik legjellemzőbb vonása a kompozíció és a képszerkezetének primális jellege. Ez köszön vissza reneszánsz és barokk kompozicionális sémákat felvonultató korai képein. A képszerkesztésnek ez a historizáló módja azonban gyorsan kiüresedett, elhasználódott számára. A

kiüresedés ténye eszmélés is egyben a festő számára, mely alapvetőbb és fundamentálisabb rétegek felé irányította figyelmét: öt éves nagybányai és igali kísérletezés után Itáliába utazik, hogy megtalálja azokat az elveket és eszközöket, melyek mentén állandó és örökérvényű műveket hozhatott létre.

**A FESTŐ HATÁSA
A MAGYAR FESTÉSZETRE**

Néha egy táj, egy konkrét földrajzi hely is képes relevációerejű stílusfordulatot előidézni egy életmű, vagy egy korszak esetében. Cézanne Mont Sainte-Victoire-ja, Picasso Horta de Ebro-i képei, Braque L'estaque-i sorozata, vagy éppen Egy Balatonja olyan mindent felrázó változást kiobbantó élmény, mely nemcsak egy oeuvre, hanem egy egész irányzat, vagy korszak alakulását is óriási mértékben befolyásolja. Valami hasonló játszódik le Patkó dél-olasz képei kapcsán a magyar festészetben. Alapvető újításokat hoz művészetére: egyszerre fogja össze a kor haladó nemzetközi irányzatait, az új tárgyilagosságot és a novecento művészetét, s integrálja ezeket a magyar festészet hagyományába.

A korszak progresszív magyar művészei ekkor elsősorban formai kérdésekre koncentrálnak. A nyolcak és aktivisták újításait ötvözik szubjektív hangulati elemekkel. Ez történik a Grasham-kör képviselői, valamint a KUT húzóembereinek körében is. Ebben az állóvízbe lép bele Patkó: szemben kortársaival, akik még ekkor is az 1910-es évek újításaiból élnek, ő képes a fent említett két jelentős európai irányzat eredményeit a magyar művészetbe integrálni, s ezzel a progresszív magyar festészet legfontosabb megújítójaként válni az 1930-as évek elején.

A NAGY MOTÍVUM

A nagy elődök újításait a cocteau-i „örök visszatérés” jegyében fogalmazza át Patkó. A madártávlattól megszerkesztett látvány például kiválóan alkalmas a „méréselt kubizmus”-ra. A magas horizontú, szikár táj kompozícióját az aranymetszésre építi, melynek balra csúsztatott súlypontját tökéletesen ellensúlyozzák a híd diagonális tengelye és a városka jobboldalra helyezett házfalai. Rafináltan klasszikus harmóniájú festmény az itt bemutatott kép, mely

az autonóm kép törvényeinek szinte valamennyi erényét megcsillantja anélkül, hogy a sematizmus gyanúja vetülne rá. Patkó olyan modern festészetet tud létrehozni, amely a szubjektív hangulatfestészet individualizmusát minden szempontból meghaladja. 1930 körül megújuló művészetére tökéletesen igazak Babits Mihály szavai: *„Hiszek a művészetben, mely nem tagad meg semmit, sem a l'art pour l'art-ot, sem a naturalizmust, de túlnő mindenikén, mert nem rabja semminek”.*

Kaszás Gábor

